

Russell George AS
Cadeirydd y Pwyllgor Iechyd a Gofal Cymdeithasol
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

4 Ebrill 2023

Annwyl Russell,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 13 Mawrth, a ofynnodd am nifer o ddiweddariadau am bolisiâu, strategaethau, cynlluniau ac ymgynghoriadau arfaethedig Llywodraeth Cymru i gynorthwyo'r Pwyllgor Iechyd a Gofal Cymdeithasol wrth iddo ddatblygu ei raglen waith at y dyfodol.

Gweler isod yr ymateb i'ch ceisiadau.

1. Y cynllun iechyd menywod sy'n cael ei ddatblygu gan Gydweithfa GIG Cymru i gyflawni'r uchelgeisiau a nodwyd ym mis Gorffennaf 2022 yn y datganiad ansawdd ar gyfer iechyd menywod a merched. Yn benodol, byddem yn ddiolchgar o gael gwybodaeth am:

a. Eich penderfyniad i ofyn i GIG Cymru ddatblygu'r cynllun iechyd menywod, pan mai dim ond rhai o'r materion y gall gwasanaethau iechyd fynd i'r afael â nhw. Er enghraifft, mae gwella iechyd menywod yn dibynnu ar benderfynyddion ehangach fel tlodi ac ymchwil a datblygu, nid dim ond darparu gwasanaethau clinigol:

Rwyf wedi'i gwneud yn glir bod rhaid inni newid y ffordd yr ydym yn darparu gofal iechyd i fenywod a merched yng Nghymru fel y gallant gael ato mewn modd amserol, fel y bydd y GIG yn ymatebol i'w dewisiadau a'u hanghenion ac fel y bydd ymchwil a datblygu yn adlewyrchu profiadau bywyd menywod a merched.

Dyna pam yr ydym ni yng Nghymru wedi ymrwymo i ddod â'r holl faterion pwysig hyn ynghyd mewn Cynllun Iechyd Menywod, wedi'i ddatblygu a'i berchnogi gan ein GIG yng Nghymru. Rydym eisoes wedi cymryd camau pwysig tuag at greu'r cynllun hwn.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Eluned.Morgan@llyw.cymru
Correspondence.Eluned.Morgan@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Ym mis Rhagfyr 2022, cyhoeddodd Cydweithrediaeth GIG Cymru [Adroddiad Darganfod: Sylfeini Cynllun Iechyd Menywod](#). Gan amlinellu safbwyntiau menywod a merched ledled Cymru, nododd y ddogfen hon anghydraddoldebau a bylchau yn y gwasanaethau a ddarperir ar hyn o bryd, yn ogystal â chyfleoedd i wella iechyd menywod.

Mae mynd i'r afael ag anghydraddoldebau presennol yn y ffordd y mae merched yn cael mynediad at ofal iechyd yng Nghymru, a'u profiad o ofal iechyd, yn hanfodol er mwyn creu'r profiadau a'r canlyniadau gwell y dymunwn eu gweld, ac am y rheswm hwn y mae GIG Cymru wedi cael y dasg o ddatblygu Cynllun Iechyd Menywod 10 mlynedd.

Fodd bynnag, wrth gwrs mae penderfynyddion cymdeithasol ehangach o iechyd y mae'n rhaid mynd i'r afael â nhw hefyd. Felly, bydd fy swyddogion yn gweithio'n agos gyda chydweithwyr o feysydd polisi amrywiol er mwyn cyflawni uchelgeisiau Cymru iachach mewn modd cydgysylltiedig.

b. Cylch gorchwyl y rhwydwaith clinigol ar iechyd menywod, i helpu i wella ein dealltwriaeth o sut y bydd darparu gwasanaethau (gwasanaethau clinigol/cysylltiedig ag iechyd) a phenderfyniadau polisi ehangach sydd â'r nod o wella iechyd menywod yn gweithio gyda'i gilydd:

Yn unol â'r Fframwaith Clinigol Cenedlaethol, mae Rhwydwaith Iechyd Menywod yn cael ei greu eleni a fydd yn hwyluso dull mwy strategol a systematig o gydlynu, cyflawni a sicrhau darpariaeth gofal iechyd menywod ledled Cymru.

Bydd y Rhwydwaith yn dwyn ynghyd glinigwyr o ddisgyblaethau a sectorau amrywiol, cynrychiolwyr cleifion, academyddion a llunwyr polisïau i gyflawni Cynllun Iechyd Menywod GIG Cymru, yn ogystal â phenderfynu ar ganlyniadau mesuradwy allweddol, a'u monitro, a rhannu arferion gorau.

Bydd cylch gorchwyl y Rhwydwaith yn cael ei bennu ar y cyd gan ei aelodau cyfansoddol, sefydliadau a chynrychiolwyr cleifion, gan sicrhau bod anghenion a lleisiau menywod yn parhau i fod yn ganolog i gynllunio a datblygu.

c. Y cynlluniau ar gyfer y gronfa ymchwil bwrpasol ar gyfer iechyd menywod, gan gynnwys pryd y bydd yn weithredol a phwy fydd yn ei goruchwyllo:

Yn hanesyddol, mae menywod wedi bod o dan anfantais oherwydd diffyg ymchwil a data am gyflyrau sy'n effeithio arnynt hwy, neu pan fo gofal clinigol yn cael ei fodelu ar ddata ac ymchwil sydd wedi'u seilio'n bennaf ar ddynion a'u profiadau hwy.

Ceir enghreifftiau o ymchwil hanfodol sydd eisoes ar y gweill yng Nghymru i hybu dealltwriaeth o gyflyrau iechyd menywod a gwerthuso'r dulliau presennol o ddarparu triniaeth a chymorth. Fodd bynnag, mae cyfle ac mae angen ehangu'r ffocws ymchwil hwn.

Felly, mae fy swyddogion yn gweithio i gefnogi cyfleoedd ymchwil i feysydd iechyd menywod lle mae bylchau hysbys mewn gwybodaeth. Mae cyfarfodydd wedi'u trefnu ar gyfer mis Ebrill i fwrw ymlaen â'r gwaith pwysig hwn.

d. Sut y bydd cydgynhyrchu cynaliadwy wrth ddatblygu, gweithredu a monitro'r cynllun iechyd menywod yn cael ei ariannu:

Mae cydgynhyrchu cynaliadwy yn ganolog i wireddu'n effeithiol uchelgeisiau Cymru iachach a dyletswydd a osodir ar bob bwrdd iechyd wrth iddynt ddarparu gwasanaethau i'w cymunedau lleol.

Mae cyfrifoldeb dros sefydlu'r Rhwydwaith Iechyd Menywod a chyflawni swyddogaethau cynllunio a rheoli ansawdd hanfodol yn cael ei wneud yn glir yn llythyr cylch gwaith Gweithrediaeth y GIG a fydd yn cael ei ddyroddi gan Lywodraeth Cymru yn fuan. Bydd y Rhwydwaith yn disodli'r Grŵp Gweithredu ar Iechyd Menywod (a sefydlwyd yn 2018) ac yn gweithredu fel y prif gyfrwng ar gyfer dylunio a chyflawni'r Cynllun Iechyd Menywod.

Mae fy swyddogion yn cwrdd yn rheolaidd â chynrychiolwyr o Glymblaid Iechyd Menywod Cymru, sy'n cynrychioli dros 60 o sefydliadau elusennol a thrydydd sector, er mwyn sicrhau bod eu safbwyntiau a'u blaenoriaethau, yn ogystal â rhai'r menywod y maent yn eu cynrychioli, yn parhau i lywio datblygiad y Cynllun Iechyd Menywod a'r Rhwydwaith Iechyd Menywod. Rwy'n falch o gadarnhau bod y Glymblaid wedi cytuno i gynnig cynrychiolwyr i fod yn rhan o'r Rhwydwaith a fydd yn ganolog i sicrhau bod cydgynhyrchu hanfodol yn cael ei gynnal wrth ddatblygu a gweithredu'r Cynllun Iechyd Menywod a monitro ei ganlyniadau.

e. Eich blaenoriaethau penodol ar gyfer iechyd menywod yn ystod y Senedd hon. Rydym yn nodi bod y datganiad ansawdd yn cynnwys rhestr o lawer o wahanol gyflyrau iechyd lle mae anghydraddoldeb rhwng y rhywiau. Sut y bydd gwaith yn y meysydd gwahanol hyn yn cael ei flaenoriaethu?

Mae'r Datganiad Ansawdd yn nodi'n glir fy nisgwyliadau ar gyfer darparu gwasanaethau iechyd i fenywod Cymru. Mae hyn yn cynnwys y cyflyrau hynny sy'n benodol i fenywod a merched, ond hefyd y meysydd hynny lle rydym yn gwybod y ceir anghydraddoldebau rhwng y rhywiau yn y gofal a ddarperir a'r canlyniadau a gyflawnir.

Bydd y Cynllun Iechyd Menywod yn amlinellu sut y bydd GIG Cymru yn cyflawni'r disgwyliadau hyn yn ogystal â'n huchelgeisiau ehangach ar gyfer iechyd menywod. Bydd y cynllun gwaith, gan gynnwys blaenoriaethu gweithgareddau ac amserlenni cyflawni, yn cael ei gydgynhyrchu rhwng y Rhwydwaith Iechyd Menywod a Gweithrediaeth y GIG.

2. Y cynllun gweithredu strôc sy'n cael ei ddatblygu gan y Grŵp Gweithredu ar gyfer Strôc i gyflawni'r uchelgeisiau a nodwyd ym mis Medi 2021 yn y datganiad ansawdd ar gyfer strôc, gan gynnwys pryd y disgwyliwch i'r cynllun gael ei gyhoeddi:

Rydym yn cydnabod bod rhaid i'n model presennol ar gyfer rheoli strôc newid er mwyn gwella canlyniadau strôc yn unol â'n nod. Rydym yn gweithio tuag at y nod hwnnw drwy'r Datganiad Ansawdd ar gyfer Strôc a thrwy ddatblygu Manyleb Gwasanaethau Strôc sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau.

Datganiad Ansawdd ar gyfer Strôc

Cyhoeddwyd y Datganiad Ansawdd ar gyfer Strôc ym mis Medi 2021. Mae'n nodi gweledigaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer gwasanaethau strôc dros y 5 mlynedd nesaf ac yn gosod nodau clir ar gyfer pawb o bob oedran mewn perthynas â strôc. Mae'r nodau hyn wedi'u trosi'n ganlyniadau clir ar gyfer tri grŵp poblogaeth:

- Grŵp Poblogaeth 1 - Pawb yng Nghymru sydd heb gael strôc.
- Grŵp Poblogaeth 2 - Pawb yng Nghymru sydd wedi cael strôc.
- Grŵp Poblogaeth 3 - Pawb yng Nghymru sy'n gofalu am rywun agos atynt sydd wedi cael strôc.

Manyleb Gwasanaethau

Ar gyfer y cam nesaf, rydym wrthi'n llunio manyleb gwasanaethau sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau ar gyfer strôc i fod yn sail i'r datganiad ansawdd. Bydd y fanyleb yn amlinellu'r safonau ar gyfer gofal strôc, yn cefnogi cynllunio lleol ac yn ysgogi gwelliant mewn perfformiad ar gyfer gwasanaethau strôc yng Nghymru. Bydd yn cynnwys pwyslais clir ar atal a'r canlyniadau sy'n bwysig i bobl.

Mae'r fanyleb gwasanaethau'n cael ei datblygu gan is-grŵp o'r Grŵp Gweithredu ar gyfer Strôc, o dan arweiniad yr Arweinydd Clinigol ar gyfer Strôc yng Nghymru a chan gynnwys partneriaid clinigol, partneriaid o'r trydydd sector a phartneriaid academaidd.

Canolbwyntir i ddechrau ar grŵp poblogaeth 2; mae manyleb gwasanaethau'n cael ei datblygu ar gyfer y grŵp hwn ac mae llwybr yn cael ei ddatblygu. Mae'r llwybr wedi cael ei gydgyhyrchu ac mae'n cael ei gymeradwyo drwy gyfres o ddigwyddiadau ymgysylltu sy'n mynd rhagddynt ar hyn o bryd. Bydd proses debyg yn cael ei dilyn ar gyfer grwpiau poblogaeth 1 a 3, a bydd grwpiau partneriaeth priodol yn cael eu sefydlu. Mae'r gymdeithas strôc yn ymwneud yn helaeth â'r gwaith hwn.

Rhagwelwn y bydd y gwaith hwn yn cael ei gwblhau erbyn diwedd yr haf ac yn cael ei gefnogi gan ddangosfwrdd data newydd ar gyfer strôc wedi'i ddatblygu gan Uned Gyflawni GIG Cymru.

Ymwybyddiaeth y cyhoedd

Bydd Iechyd Cyhoeddus Cymru yn hwyluso ailgynnal ymgyrch FAST i wella ymwybyddiaeth y cyhoedd o arwyddion strôc, ac mae trafodaethau'n cael eu cynnal i ddatblygu datrysiad cynaliadwy ar gyfer ymgyrchoedd yn y dyfodol.

Y Gweithlu a Chanolfannau Strôc Rhanbarthol Cynhwysfawr a Rhwydweithiau Cyflawni Gweithredol

Mae Is-grŵp Gweithlu newydd wedi'i sefydlu fel rhan o'r Rhaglen Strôc newydd i ddatblygu pedair Canolfan Strôc Rhanbarthol Gynhwysfawr a Rhwydweithiau Cyflawni Gweithredol. Rydym yn hyderus y bydd y canolfannau a'r rhwydweithiau hyn yn gwella'r canlyniadau i bobl yng Nghymru sydd wedi cael strôc. Bydd datblygu'r model newydd hwn yn ein galluogi i drawsnewid gofal strôc a datblygu llwybrau fel y gall pobl gael y gofal a'r driniaeth strôc angenrheidiol yn uniongyrchol, heb fynd i adran damweiniau ac achosion brys yn gyntaf.

Fodd bynnag, ar draws y DU mae prinder o'r clinigwyr arbenigol sydd eu hangen i weithredu Canolfannau Strôc Rhanbarthol Cynhwysfawr yn effeithiol, ac yn benodol, i ymgymryd â thrombectomi mecanyddol. Felly, bydd strategaeth gadarn ar gyfer y gweithlu'n cael ei datblygu ochr yn ochr â'r Canolfannau Strôc Rhanbarthol Cynhwysfawr. Bydd yr Is-grŵp Gweithlu yn edrych ar y gofynion ar gyfer gweithlu strôc cadarn a chynaliadwy a'u hanghenion hyfforddi. Bydd y grŵp yn gweithio tuag at ddatblygu'r datrysiadau priodol ar gyfer Cymru. Mae aelodau'r is-grŵp eisoes wedi cwrdd â chydweithwyr yn GIG Lloegr i drafod eu profiadau o ddatblygu strategaeth gweithlu ar gyfer datblygu Canolfannau Strôc Rhanbarthol Cynhwysfawr, a dysgu o'r profiadau hynny.

Gwasanaeth thrombectomi i Gymru

Mae Llywodraeth Cymru yn cefnogi'n gryf y cynlluniau i ddatblygu gwasanaeth thrombectomi i Gymru. Rydym wedi bod yn gwneud gwelliannau graddol yn nifer y bobl sy'n cael thrombectomi, ac mae ein cyfradd wedi dyblu yn y 12 mis diwethaf. Mae rhagor i'w wneud ond mae camau'n cael eu cymryd i gynyddu nifer y bobl sy'n cael thrombectomi, wedi'i hwyluso gan yr ymdrech i sefydlu Canolfannau Strôc Rhanbarthol Cynhwysfawr. O dan lywodraethiant y Grŵp Gweithredu ar gyfer Strôc, mae Grŵp Goruchwyllo Thrombectomi Cenedlaethol yn cwrdd bob 2-3 mis. Mae'r grŵp hwn yn nodi rhannau o lwybr y claf y gellir eu gwella ac yn rhoi camau ar waith i fynd i'r afael â'r rhain. Ffrwyth y camau a gymerwyd gan y grŵp hwn yw rhai o'r gwelliannau a welwyd.

3. Yr adroddiad terfynol ar y gwerthusiad o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014. Ein dealltwriaeth ni yw bod yr adroddiad terfynol i fod i gael ei gyhoeddi cyn diwedd mis Mawrth 2023; a allech gadarnhau'r dyddiad hwn:

Caiff yr adroddiad ei gyhoeddi ar 30 Mawrth 2023, gyda datganiad ysgrifenedig ar wefan Llywodraeth Cymru a datganiad i'r wasg gan Brifysgol De Cymru.

4. Pryd y bydd y Canllawiau Cynllunio Iechyd a'r dyraniadau byrddau iechyd yn cael eu cyhoeddi (fel y cawsant yn y blynyddoedd diwethaf):

Ysgrifennais at Gadeiryddion y GIG yn nodi Fframwaith Cynllunio GIG Cymru ar gyfer 2023-26 ar 28 Tachwedd 2022. Mae'r fframwaith yn gosod cyfeiriad ein sefydliadau GIG yng Nghymru i lywio eu cynlluniau ar gyfer cylch cynllunio 2023-26. O ystyried yr amgylchedd cynllunio cymhleth yr ydym ni i gyd yn gorfod ei wynebu ar hyn o bryd, yn y tymor byr a chanolig, a chan gydnabod y pwysau ariannol a'r pwysau ar systemau, mae dull diwygiedig ar gyfer y cylch cynllunio nesaf wedi'i fabwysiadu.

Mae'r fframwaith cynllunio yn amlinellu nifer llai o flaenoriaethau y mae angen eu cyflawni yn y flwyddyn ariannol nesaf, sef:

- Cydberthynas agosach â'r GIG a llywodraeth leol er mwyn mynd i'r afael ag achosion o oedi wrth drosglwyddo gofal
- Gwellu mynediad at wasanaethau gofal sylfaenol
- Gofal brys a gofal mewn argyfwng
- Gofal a Gynlluniwyd, Adfer, Diagnosteg a Llwybrau Gofal
- Gwasanaethau canser a lleihau'r ôl-groniad o gleifion sy'n aros ar y llwybr canser
- Gwasanaethau iechyd meddwl a gwasanaethau iechyd meddwl plant a phobl ifanc

Fe'ch cyfeiriaf hefyd at fy natganiad ysgrifenedig a gyhoeddwyd ar 7 Chwefror ac sydd i'w weld ar-lein [YMA](#). Bydd yn ofynnol i sefydliadau'r GIG gyflwyno eu cynlluniau erbyn 31 Mawrth 2023 a bydd y cynlluniau hyn yn cael eu hasesu'n gadarn.

Yn olaf, mae'r dyraniadau byrddau iechyd ar gyfer 2023-24 wedi'u cyhoeddi ac maent ar gael ar-lein yn [Gymraeg](#) ac yn [Saesneg](#).

Gobeithio y bydd yr wybodaeth hon yn ddefnyddiol ichi.

Yn gywir,

Eluned Morgan AS/MS

Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services